

ΜΑΪΟΥ 15.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΟΣΙΟΥ ΕΡΗΜΙΤΟΥ & ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΛΑΝΑΙΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΝΑΡΝΙΑΣ

(*Άρχιμ. Δοσίθεου Καννέλου: Οί Άγιοί μας. Ι. Μ. Τατάρνης Εύρυτανίας, Έκδοσις γ', χ.χ.*).

ΒΙΟΣ

Βουνά, λαγκάδια, χαλιάδες, νεροσυρμές, βράχια. Αύτῃ εἶναι ἡ τραχειὰ μορφή τῆς Καλάνας. Ἐνας βράχος ἀτόφιος, ἀπορρώξ, θεόρατος καὶ ἀπότομος. Τὰ πόδια του πλένοντας στὶς ὄχθες τοῦ Ἀσπροποτάμου, καὶ τώρα τῆς λίμνης τῶν Κρεμαστῶν. Ἡ κορφή του περήφανη καὶ αἰχμηρή, χαμένη πολλές φορές, στὰ σύννεφα. Ντυμένος μὲ πανώρια δάση ὡς τὴν μέση, γυμνὸς ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πάνω, κακοτράχαλος. Στέκεται περήφανος ἀπέναντι ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Ταρτάνας, δείχνοντας ἀλάνθαστα τὶς καιρικὲς μεταβολές, ποὺ πρὶν ἡ Μετεωρολογικὴ Ὑπηρεσία τὶς ἀναγγεῖλει.

Ἐκεῖ σὰν σὲ παραμῦθι, μέσα στὴν ἀγλὺ τοῦ θρύλου ἀλλὰ καὶ τῆς πραγματικότητας, ἔζησε ἓνας μέγας ἀσκητής. Ἐκεῖ ποὺ φωλιάζουν οἱ ἀετοὶ καὶ οὐρλιάζουν τὴν νύχτα οἱ λύκοι, ἔζησε κάποτε στὸν 13^ο αἰῶνα, ὁ Ὅσιος πατήρ ἡμῶν Ἀνδρέας ὁ Ἐρημίτης. Ἀκόμη καὶ σήμερα γὰρ νὰ πᾶς στὴν σπηλιά, ὅπου ἀσκήτεψε χρειάζεσαι κόπο πολὺ, καὶ γερὴ σπλῆνα. Ἐκεῖ ποὺ καὶ σήμερα δύσκολα πλησιάζεις, ἔζησεν ὁ μακάριος ἐκεῖνος τὸ περισσότερο μέρος τῆς ζωῆς του καὶ μάλιστα τὸ τελευταῖο καὶ σπουδαιότερο.

Βρισκόμαστε στὰ χρόνια τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου, στὰ χρόνια δηλαδὴ ποὺ οἱ ἀλῆτες τῆς Φραγκιάς, ποὺ κακῶς τοὺς λέμε Σταυροφόρους -δαιμονοφόροι ἦσαν- εἶχαν μπήξει τὰ μολυσμένα χέρια τους στὶς ἄχραντες σάρκες τῆς Ῥωμανίας, τῆς ἱερᾶς γῆς τῶν Πατέρων μας καὶ τὴν καταξέσχισαν.

Ἐδῶ καὶ κεῖ ἔμεινα κάποιες γωνιές, ἐλεύθερες.

Μιὰ τέτοια ἦταν καὶ τὸ Δεσποτάτο τῆς Ἡπείρου μὲ πρωτεύουσα τὴν Ἄρτα. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἡγεμῶν Δεσπότης ἦταν ὁ Μιχαὴλ Β΄ ὁ Κομνημὸς (1237-1271). Σὲ ὅλη τὴν ἐπικράτειά του (Ἡπειρος-Ἀκαναρνία-Αἰτωλία κ..π.), ἐπικρατοῦσε εἰρήνη καὶ γαλήνη, ἐνῶ γύρω μαίνονταν ἡ φουρτουνιασμένη, ἡ μαύρη θάλασσα τῆς Φραγκοκρατίας. Τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ Ἁγίου μας χάνονται στὸ ἡμίφως καὶ μόλις διακρίνονται. Λέγουν ὅτι γεννήθηκε σὲ ἓνα χωριό, ποὺ τὸ ὠνόμαζαν Μονοδένδρι, ἐκεῖ κάπου στὴν περιοχὴ τῆς Καλάνας. Ἀκόμη λέγουν ὅτι εἶχε νυμφευθῆ καὶ ὅτι εἶχε ἀποκτήσει καὶ τέκνα.

Πολὺ νωρὶς ὁμως ἐτρώθη ὑπὸ θεοῦ ἔρωτος καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὴν πατρίδα. Ἴσως νὰ εἶχε χηρέψει στὸ μεταξύ. Ἴσως νὰ χώρισε ἀπὸ συμφώνου μὲ τὴν σύζυγο, γιὰ

νὰ ζήση τὴν ζωὴ τῆς ἀσκήσεως, πρᾶγμα καθόλου σπάνιο στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἐφυγε καὶ πῆγε σὲ τόπο ἔρημο καὶ ἄγνωστο σὲ μᾶς. Ἐζησε ἐκεῖ γιὰ ἀρκετὸ καιρὸ, ζωὴ σταυρωμένη γεμάτη στερήσεις καὶ πολλὴ ἄσκηση.

Μετὰ ἀπὸ χρόνια ξαναγύρισε πάλι στὴν πατρίδα, ὄχι ὁμως γιὰ νὰ ζήση στὸ χωριὸ του, ὅπως πρὶν, ἀλλὰ γιὰ νὰ βρῆ τόπο τραχύ, καὶ δύσβατο, καὶ νὰ συνεχίσῃ μὲ μεγαλύτερο ζῆλο τὴν ἄσκησή του. Σὰν ντόπιος ποὺ ἦταν γνώριζε πολὺ καλὰ τὰ κατατόπια. Γνώριζε ὅτι αὐτὸς ὁ θεόρατος, ἀπόκρημνος καὶ ἀπέραντος βράχος, ποὺ καὶ ἀπὸ μακρὰ σὲ φοβίζει, κρύβει στὰ σπλάγχνα του βαθειὰς σπηλιές. Κατάλληλες γιὰ ἀγρίμια ἀλλὰ καὶ γιὰ ἀσκητές. Τράβηξε πρὸς τὰ ἐκεῖ. Σκαρφαλώνοντας σὰν ἀγριοκάτσικο, ματώνοντας πόδια καὶ χέρια ἀπὸ τὰ κοφτερὰ στουρνάρια, ξεσχίζοντας τὶς σάρκες ἀπὸ τὰ θεριεμένα βράχια, ψάχνοντας, προσευχόμενος νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ ὁ Κύριος τόπο ἀσκήσεως, τραχύ, καὶ ἄγριο, βρῆκε ἐπὶ τέλους μιὰ σπηλιά, εὐρύχωρη, στεγνὴ, χωρὶς τὴν παρουσία ἄγριων ζώων ποὺ τότε ἀφθονοῦσαν. Ἐκεῖθὰ ἦταν ἡ τελευταία ἐπὶ γῆς κατοικία του.

Κανεῖς δὲν γνωρίζει τὸν τόπο τῆς ἀσκήσεώς του. Ζοῦσε μόνος, μονώτατος, τῶ μόνῳ Θεῷ εὐχόμενος. Συντηροῦνταν ἀπὸ τὰ ἀγριόχορτα τοῦ βουνοῦ, τὰ βατόμουρα καὶ τὸ ἄγριο μέλι. Γιὰ ποτό, εἶχε τὸ γάργαρο νερό, ποὺ ἀφθονοκυλοῦσε ἀπὸ τὶς βρυσομάνες καὶ τὶς ρεματιές. Ὅμως καὶ αὐτὸ μὲ μέτρο. Θυμόταν πάντα τὸ παλιὸ πρόσταγμα τῶν μεγάλων καθηγητῶν τῆς ἐρήμου: καὶ τὸ ὕδωρ σου μέτριον, ὦ μοναχέ, ἵνα σωθῆς.

Ἄκουσα ἀπὸ παλιούς, ὅτι γιὰ ἄσκηση κυλοῦσε ἀκόνια, βαρεῖα στουρναρόλιθα στὸν κατήφορο. Ὅταν αὐτὰ σταματοῦσαν κάτω στὰ βαθειὰ φαράγγια, κατέβαινε, τὰ σήκωνε στὸν ὦμο καὶ τὰ ἀνέβαζε πάλι ἐπάνω.

Ζώντας τέτοια ζωὴ, ἄσαρκη καὶ ἀγγελικὴ, δὲν ἄργησε νὰ γίνῃ καὶ θαυματουργός. Ἀξιώθηκε δηλαδή, ἀπὸ τὸν Ἅγιο Θεό, νὰ κάνῃ θαύματα. Ἀλλὰ θαύματα σὲ ποιούς; Στὶς ἀλεποῦδες ἢ στοῦς λύκους; Ὅχι βέβαια! Ἡ φήμη του διαδόθηκε ἀπὸ περαστικούς κυνηγούς, σὲ ὅλα τὰ γύρω χωριά. Ἄρχισαν νὰ σκάβουν μονοπάτια ἀνάμεσα στὰ ἀπάτητα βράχια. Δὲν ἄργησαν νὰ φθάνουν μπροστὰ στὴν σπηλιά, δαιμονισμένοι, σακάτηδες, ἀσθενεῖς ἀπὸ κάθε λογῆς ἀρρώστειες. Καὶ ὅλοι, μὲ τὶς θερμὲς προσευχὲς, τοῦ Ἁγίου, θεραπεύονταν.

Ἀπέκτησε ἔτσι, ζῶν ἔτι, δύο ἐπίζηλους τίτλους: Ἐρημίτης, καὶ θαυματουργός.

Ὅμως, μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Ἁγίου, ἦρθαν χρόνια δίσεκτα. Πόλεμοι συνεχεῖς. Φράγκοι, Σλάβοι, Βενετσιάνοι, καὶ τέλος Τοῦρκοι. Ὅλοι μὲ ἓνα κοινὸ στόχο. Νὰ διαλύσουν ὅτι ἀπέμενε ἀπὸ τὴν Ῥωμανία. Αἶματα ποτάμια, φόνοι ἀδιάκοποι, βιασμοὶ καθημερινοί. Ταραχές, πυρκαϊές, καὶ ὅ,τι ἄλλο κακό, μπορεῖ νὰ βάλλῃ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ἔπесαν σὰν χιονοστιβάδες καὶ κατεπλάκωσαν ἱστορίες,

θαύματα, διηγήσεις. Τὸ μόνο ποὺ ἔμεινε ἦταν τὸ θαυμαστὸ γεγονός, τῆς κοιμήσεως τοῦ Ἁγίου. Αὐτὴ κατεγράφη ἀργότερα σὲ συναξάρι τοῦ 18^{ου} αἰῶνος.

Λαμπάδες οὐρανομήκεις ἐμήνυσαν τὴν κοίμησή του. Φῶτα λαμπρά, ποὺ ξεκينوῦσαν ἀπὸ τὴν σπηλιά, ἀνέβαιναν στὰ οὐράνια, καὶ κατέβαιναν ὅλη τὴν νύκτα, ἐμήνυσαν στὰ γύρω χωριά, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Ὁσίου, ἄφησε τὸν μάταιο καὶ πρόσκαιρο αὐτὸν κόσμο.

Τὸ θαυμαστὸ αὐτὸ γεγονός, μετεδόθη ἀστραπιαία ἀπὸ χωριό, σὲ χωριό, καὶ ἔφθασε μέχρι καὶ τὴν πρωτεύουσα τοῦ Δεσποτάτου τὴν Ἄρτα. Πλήθος κόσμου ξεκίνησε γιὰ νὰ φθάσῃ στὴν σπηλιά, καὶ νὰ προσκυνήσῃ τὸ Ἅγιο λείψανο. Ἱερεῖς, ἱερομόναχοι, μοναχοί, λαϊκοί, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, γέροντες, πρεσβύτεροι μετὰ νεωτέρων, πῆραν τὸ δύσβατο μονοπάτι.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Βασίλισσα, ἡ σύζυγος τοῦ Μιχαήλ, ἡ Ἁγία Θεοδώρα, μαζί μὲ τὴ Σύγκλητο, ἔκαμαν μεγάλη πομπή, ἀπὸ τὴν Ἄρτα, γιὰ νὰ φθάσουν πεζοπορώντας.

Σὰν ἓνα πελώριο μακρὺ φίδι σέρνονταν στὸ φίδι τοῦ βράχου, ἀγαλλομένῳ ποδί, μὲ ἓνα καὶ μόνον σκοπό. Νὰ προσκυνήσουν τὸ ἁγιασμένο λείψανο, νὰ τὸ ἐνταφιάσουν σεμνοπρεπῶς μέσα στὴν ἴδια τὴν σπηλιά του.

Καὶ ὅλα ἔγιναν κατὰ πῶς ἔπρεπε. Ἡ Ἁγία Θεοδώρα, ποὺ καὶ πρὶν, πολλὰ εἶχε ἀκούσει γιὰ τὸν Ἅγιο, δὲν παρέστη μόνον στὸν ἐνταφιασμό του. Ἡύλαβεῖτο τόσο πολὺ τὸν Ὁσιο, ὥστε ἔδωσε χρήματα πολλὰ, γιὰ τὴν ἀνέργεση ναοῦ στὸν τόπο τῆς κοιμήσεώς του. Καὶ πράγματι μέσα στὴν σπηλιά, χτίσθηκε ναός, ποὺ μέχρι καὶ σήμερα σώζεται. Σὲ αὐτὸν τὸν ναό, στὶς 15 Μαΐου κάθε χρόνο, ἡμέρα τῆς κοιμήσεως τοῦ Ἁγίου, πλήθη πιστῶν συγκεντρώνονται καὶ τώρα ἀπὸ τὰ γύρω χωριά, τοῦ Βάλτου, γιὰ νὰ λάβουν ἁγιασμό, παρηγοριά, τὴν εὐλογία τοῦ Ἁγίου.

Στὰ τέλη τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, κατόπιν ἐμφανίσεως τοῦ Ἁγίου, ἔγινε ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ἁγίων λειψάνων του. Μιὰ ἀργυρῆ θήκη, φτιαγμένη στὸ Καρπενήσι ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἀργυροχόους, ὑπεδέχθη τὰ κυριότερα καὶ μεγαλύτερα ὀστᾶ. Ἀρκετὰ τεμάχια δόθηκαν χάριν εὐλογίας στὰ γύρω μοναστήρια. Ὅλα ὁμῶς χάθηκαν στὶς μεγάλες περιπέτειες τοῦ Γένους μας ποὺ μετὰ ἀπὸ λίγο ἐπηκολούθησαν.

Ἐνα μικρὸ τεμάχιο, ὑπάρχει ἀκόμη στὸ Μοναστήρι τῆς Ταρτάνας, καὶ θεωρεῖται ἱερὸν φυλακτήριο καὶ μέγα θησαύρισμα. Γιὰ μᾶς τοὺς παροικοῦντας σὲ αὐτὸ τὸ Μοναστήρι, εἶναι πράγματι θησαυρός, μέγας. Καὶ βλέποντας τὸ βουνὸ τῆς Καλάνας ἀπέναντι παρακαλοῦμε τὸν Ἅγιο νὰ πρεσβεύῃ καὶ γιὰ μᾶς τοὺς ἀναξίους.